

ØKONOMINYTT

Nr. 5 | JUNI 2016

INNHold

MØTER I EUROGRUPPEN OG ECOFIN 24.-25. MAI	2
EUROGRUPPEN 24. APRIL.....	2
<i>Hellas – statusgjennomgang av stabiliseringsprogrammet</i>	2
<i>De økonomiske utsiktene</i>	4
<i>Spanias postprogramgjennomgang</i>	6
ECOFIN 25. APRIL.....	6
<i>Tiltak mot skatteomgåelse</i>	6
<i>Merverdiavgift – handlingsplan og minstesats</i>	9
<i>Gjennomføring av bankunionen</i>	10
<i>Det europeiske semester – makroøkonomiske ubalanser og gjennomføringen av de landspesifikke anbefalingene for den økonomiske politikken</i>	11
<i>Underskuddprosedyrene mot Spania og Portugal</i>	12
KONJUNKTURUTVIKLING	12

From left to right: Mr Dusan MRAMOR, Slovenian Minister for Finance; Mr Jeroen DIJSSELBLOEM, Dutch Minister for Finance; Mr Johan VAN OVERTVELDT, Belgian Federal Minister for Finance
Photo: European Union

Møter i Eurogruppen og ECOFIN 24.-25. mai

- Eurogruppen vedtok med visse forbehold at Hellas skal få utbetalt nye lån på 10,3 milliarder euro. Eurogruppen og IMF kom samtidig til enighet om gjeldsspørsmålet, som skal bane vei for sistnevntes deltakelse i programmet dersom den greske gjelden vurderes som bærekraftig og IMF's styre godkjenner opplegget.
- Ingen enighet om direktivet mot skatteunngåelse. Mest debatt om CFC-reglene. Videre arbeid med direktivet skal skje innenfor formannskapets nye kompromissforslag.
- Land-for-land-rapportering av skatteopplysninger til ligningsmyndighetene vedtatt i direktivet om administrativt samarbeid.
- Rådskonklusjoner om EUs forhold til tredjeland på skatteområdet – svarteliste og skatteavtaler.
- Rådskonklusjoner om merverdiavgift – økt samarbeid over landegrensene for å forhindre misbruk og svindel, enklere regler og tilrettelegging for elektronisk handel.
- Minstesatsen i EUs merverdiavgiftsregler videreføres på 15 pst. til utgangen av 2017.
- Seks EU-land vurderes å ha uforholdsmessig store makroøkonomiske ubalanser.
- Medlemslandene har i relativt liten grad gjennomført anbefalingene om den økonomiske politikken.

Møter under Nederlands formannskap våren 2016:

Eurogruppen og ECOFIN:
16.-17. juni

Det europeiske råd:
23.-24. juni

Eurogruppen 24. april

Diskusjonen i Eurogruppen dreide seg i hovedsak om statusgjennomgang for Hellas-programmet og spørsmålet om gjeldslette. I tillegg ble de økonomiske utsiktene og postprogramgjennomgang av Spania behandlet.

Hellas – statusgjennomgang av stabiliseringsprogrammet

Den greske nasjonalforsamlingen har i løpet av mai vedtatt en rekke sentrale reformer som ledd i oppfølgingen av avtalen inngått mellom Hellas og Eurogruppen sommeren 2015. Pensjons- og skattereformer ble vedtatt 8. mai. Videre vedtok nasjonalforsamlingen 22.5. blant annet økning av den generelle momssatsen fra 23 til 24 pst. fra 1. juni, økt avgift på sigaretter og kaffe mv., et rammeverk for etablering av et privatiseringsfond med ansvar for statlige eiendommer de neste 99 årene, samt tillatelse for greske banker til å inngå avtaler med internasjonale aktører om restrukturering og salg av misligholdte banklån. I tillegg ble en «beredskapsbevilgning» på inntil 2 pst. av BNP vedtatt. Denne skal iverksettes automatisk dersom målet om et rentekorrigert budsjettunderskudd (primærbalanse) på 3,5 pst. av BNP innen 2018 ikke nås.

Eurogruppens møte varte i elleve timer. Mesteparten av tiden gikk med til forhandlinger mellom formann Dijsselbloem, Tysklands finansminister Schäuble og IMF's Europadirektør Thomsen samt venting på avklaring med IMF-sjef Lagarde (som befant seg i Kasakhstan).

Eurogruppen uttrykte tilfredshet med at Hellas og EU-institusjonene var blitt enige om «beredskapsbevilgningen» og at den greske nasjonalforsamlingen hadde vedtatt mesteparten av reform- og budsjettiltakene som ble avtalt i fjor sommer. Hellas ble bedt om å vedta de resterende snarest mulig. Kreditorinstitusjonene vil nå sjekke om dette gjøres og om innholdet i vedtakene fullt ut er i tråd med avtalen, slik at den første statusgjennomgangen¹ kan ferdigstilles. Eurogruppens

¹ Den første statusgjennomgangen av programmet var opprinnelig planlagt å skulle foretas i oktober 2015, men har stadig blitt utsatt pga. manglende vedtak av avtalte reform- og budsjettiltak.

arbeidsgruppe har fullmakt til å godkjenne gjennomgangen. Dersom vurderingen er positiv, vil Eurogruppens anbefaling om å stille ytterligere lånemidler til rådighet i Hellasprogrammet forelegges for nasjonal godkjenning i eurolandene. Beløpet i neste fase er 10,3 milliarder euro², som vil bli tildelt i porsjoner. Den første utbetalingen på 7,5 milliarder euro skal etter planen finne sted i andre halvdel av juni for å dekke gjeldsbetjening (store nedbetalinger på lån fra Den europeiske sentralbanken og IMF i juli) og avvikle deler av utestående gjeld til innenlandske leverandører mv. Nye lån vil bli utbetalt utover høsten til de samme formålene dersom greske myndigheter gjennomfører sin del av avtalen. Nye utbetalinger for å avvikle innenlandske restanser vil kun skje dersom tidligere beløp faktisk har medgått til dette formålet. Ytterligere utbetalinger for å finansiere gjeldsbetjening vil være betinget av faktisk gjennomføring av reformer, herunder knyttet til privatiseringsfondet og bedre styresettet i banksektoren.

Eurogruppen vil i 2018 vurdere om det tidligere kravet om rentekorrigert budsjettoverskudd på 3,5 pst. av BNP på mellomlang sikt, skal stå ved lag.

Eurogruppen kom også til enighet om et opplegg for gjeldslette for å sikre Hellas en bærekraftig gjeldsutvikling. Vurderingene vil ta utgangspunkt i at brutto finansieringsbehov maksimalt skal utgjøre 15 pst. av BNP på mellomlang sikt og 20 pst. av BNP på lang sikt.

Gjeldslettetiltakene ble skissert under møtet i Eurogruppen, men vil i hovedsak først vedtas i 2018 og innføres over tid.

På kort sikt (fremover mot avslutningen av programmet i juli 2018) vil man glatte ut tilbakebetalingsprofiler, redusere renterisiko og i 2017 avstå fra en innebygd opptrapping av renter på et lån under Hellas andre stabiliseringsprogram.

Tiltakene på *mellomlang sikt* vil bli vurdert medio 2018 dersom Hellas har gjennomført avtalte tiltak og programmet får en vellykket avslutning. Aktuelle tiltak i denne fasen er avståelse også i 2018 for nevnte renteopptrapping, bruke overskudd i ESM (euroområdetets krisefinansieringsmekanisme) og ECB (Den europeiske sentralbanken) på greske lån (ANFA og SMP) og ESM vil bruke ubrukte ressurser til å innløse dyre eksisterende lån fra offentlige kreditorer. De meget kostbare IMF-lånene er kandidater her. Dersom det er nødvendig for å holde det greske finansieringsbehovet under tersklene, kan det være aktuelt å glatte avdragsprofiler og lette øvrige lånebetingelser i krisefinansieringsmekanismen EFSF. Ettersom samtlige EU-land deltar i denne krisemekanismen, må land utenfor euroområdet ikke påføres ekstrakostnader.

Eurogruppen føler seg trygg på at Hellas' statsgjeld vil være bærekraftig med ovenstående gjeldstiltak dersom landet holder sin del av avtalen. Dersom den økonomiske utviklingen blir svakere enn lagt til grunn, er imidlertid Eurogruppen rede til å vedta ytterligere gjeldslette for å holde brutto finansieringsbehov under 20 pst. av BNP på *lang sikt*. Aktuelle tiltak er ytterligere glatting og lettelser i rentebetingelsene for EFSF. Forutsetningen er at Hellas leverer sin del av avtalen i tilpasningsprogrammet.

Eurogruppen uttrykker tilfredshet med at IMF-staben vil anbefale at styre vedtar finansiell deltakelse i Hellas-programmet innen utgangen av 2016 dersom gjeldsanalysen viser at dette anses forsvarlig. IMF og Eurogruppen er enige om å arbeide tett sammen i tiden fremover.

Eurogruppen vil gjennomgå utviklingen i programmet regelmessig med utgangspunkt i rapportering fra representantene for kreditorene.

Kommentarer

² Programmets totale låneramme er på 86 milliarder euro. 21,4 milliarder euro ble utbetalt i 2015 i programmets første fase. Det umiddelbare kapitalbehovet i bankene var klart lavere enn man hadde lagt til grunn.

IMF gikk høyt ut på banen i dagene før Eurogruppens møte med krav om at løpetiden for andre lån enn institusjonens egne måtte forlenges til 2080 med avdragsfri periode til 2040 og rente på 1,5 pst. til 2045. Selv om Eurogruppens skisse til håndtering av gjeldsproblemet ser langt mer beskjeden ut, har den langt på vei forpliktet seg til å holde det greske brutto finansieringsbehovet under tersklene IMF selv bruker for å vurdere om et lands statsgjeld er bærekraftig (som er en forutsetning for deltakelse i økonomiske tilpasningsprogrammer). Under pressekonferansen etter møtet uttalte formann Dijsselbloem at Eurogruppen har strukket seg meget langt for å få med IMF.

IMFs Thomsen sa seg på pressekonferansen godt fornøyd med at IMF hadde fått gjennomslag for at den greske statsgjelden ikke var værekraftig, men måtte samtidig innrømme at han ikke hadde fått gjennomslag for kravet om gjeldslettevedtak allerede nå. De faktiske beslutningene om dette vil i hovedsak fattes ved slutten av programmet i juli 2018. Den samlede pakken var imidlertid tilstrekkelig til at IMFs administrasjon vil anbefale styret om å delta finansielt i Hellas-programmet forutsatt at oppdaterte analyser viser at greske statsfinanser anses som bærekraftige. Dijsselbloem uttrykte at Eurogruppen er rede til å gi ytterligere gjeldslettelse dersom IMFs gjeldsanalyse viser at det er nødvendig.

De mellomlangsigte gjeldstiltakene omfatter en mulighet for at ESM innløser hele eller deler av IMFs lån til Hellas under tidligere program (inntil 14,6 milliarder euro). I tillegg til å lette gjeldsbetjeningen for Hellas, kan et slikt tiltak redusere terskelen for IMF-deltakelse i det nye programmet.

Tysklands finansminister Schäuble fikk gjennomslag for sine krav om at gjeldsnedskrivning er utelukket og at Forbundsdaysbehandling ikke er nødvendig før etter valget i 2017. På den annen side var han blant de som måtte strekke seg lengst i konkretisering av fremtidige gjeldstiltak for å imøtekomme IMF.

Hellas' finansminister Tsakalotos sa seg tilfreds med resultatet fra møtet. Han uttalte at Eurogruppens vedtak kan trigge nye investeringer og bidra til en ny start for gresk økonomi. Nedbetalingen av utestående gjeld til innenlandske leverandører vil også ha positiv virkning på veksten. Videre understreket han betydningen av gjeldsløsningen selv om disse ikke var faktisk vedtatte eller spesifiserte i detalj.

Gresk økonomi og banksektor kan bli ytterligere styrket dersom ECB igjen aksepterer greske statsobligasjoner som sikkerhet i sine markedsoperasjoner. ECB vil 2.6. trolig ta stilling til om suspensjonen av adgangen til denne ordningen, som ble innført i februar 2015, skal oppheves. Dette vil i så fall gi bankene tilgang til sentralbankens billigere kreditt i stedet for å måtte finansiere seg langt dyrere gjennom dens kriselånsordning (ELA). Avgjørelse om Hellas også skal få tilgang til ECBs obligasjonskjøp (kvantitative lettelse) vil ta lengre tid og vil evt. først skje etter analyse av gjeldens bærekraft.

Eurogruppens uttalelse om Hellas ligger [her](#).

De økonomiske utsiktene

Kommisjonen presenterte hovedtrekkene i vårprognosen, som ble offentliggjort 3. mai. Det moderate oppsvinget i euroområdet ventes å fortsette med 1,6 pst. i år og 1,8 pst. neste år. Dette er en svak nedjustering fra vinterprognosen (februar). 2015-veksten er derimot oppjustert til 1,7 pst. Kommisjonens anslag er 0,1-0,2 prosentpoeng høyere enn IMFs anslag fra april.

Privat konsum er fortsatt den viktigste vekstkomponenten i år, mens investeringene neste år ventes å gi samme bidrag som konsumet. Meget ekspansiv pengepolitikk og omlegging til ekspansiv finanspolitikk er de viktigste faktorene bak det moderate oppsvinget. Den positive drahjelpen fra lave oljepriser og svak euro vil avta som følge av at disse har styrket seg noe igjen. Svakere global utvikling bidrar negativt.

Inflasjonen forblir lav lengre enn tidligere antatt. Arbeidsledigheten avtar sakte, men sikkert.

Finansministrene tok Kommisjonens redegjørelse til etterretning.

Euroområdet. Anslag over økonomiske hovedstørrelser (mai 2016). Prosentvis endring pr. år

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BNP-vekst	1,6	-0,9	-0,3	0,9	1,7	1,6	1,8
Arbeidsledighet (pst. av arbeidsstyrken)	10,1	11,4	12,0	11,6	10,9	10,3	9,9
Inflasjon (harmonisert KPI)	2,7	2,5	1,3	0,4	0,0	0,2	1,4
Offentlig budsjettbalanse (pst. av BNP)	-4,2	-3,7	-3,0	-2,6	-2,1	-1,9	-1,6
Memo: BNP-vekst EU28	1,8	-0,5	0,2	1,4	2,0	1,8	1,9
Global BNP-vekst	4,1	3,5	3,2	3,3	3,0	3,1	3,4

Kilde: Europakommisjonen

Spanias postprogramgjennomgang

Eurogruppen fikk en orientering om resultatene fra den femte statusgjennomgangen av spansk økonomi etter at støtteprogrammet ble avvirket i januar 2014.

Kommisjonen, ECB og ESM gjennomførte gjennomgangen medio april. Hovedkonklusjonene er at den økonomiske veksten er solid. Arbeidsledigheten faller raskt, men er fortsatt over 20 pst. og med økende langtidsledighet. Gjennomførte strukturreformer, bankkapitalisering og lavere renter bidrar til en stadig mer stabil finanssektor.

Selv om den solide økonomiske veksten har bidradd til rebalansering av økonomien, gjenstår det betydelige ubalanser. Dette gjelder fortsatt høy offentlig og privat gjeld, samt meget høy ekstern gjeld. Disse forhold bidrar til å hemme den økonomiske veksten og gjør landet sårbart overfor skift i markedstemninger. Den nødvendige fremdriften i konsolideringen av offentlige budsjetter har stanset opp, og flere av reformene vedtatt etter finanskrisen er reversert. Budsjettunderskuddet på 5,1 pst. av BNP er blant de høyeste i EU. Den høye offentlige gjelden er en hemske for økonomisk vekst. Kreditorinstitusjonene konkluderer derfor med at ytterligere konsolidering er nødvendig for å sikre en varig reduksjon av offentlige budsjettunderskudd, og ytterligere reformtiltak er avgjørende for ytterligere rebalansering av økonomien.

Eurogruppen tok resultatene av statusgjennomgangen til etterretning.

ECOFIN 25. april

Temaene under ECOFIN-møtet var skatt, bankunion og det europeiske semesteret. Pressemelding og annen dokumentasjon i forbindelse med møtet ligger [her](#).

Tiltak mot skatteomgåelse

I ECOFIN diskuterte EUs finansministre Kommisjonens pakke mot skatteomgåelse, som ble lagt frem 28. januar (omtalt i [Økonominytt i februar](#)). Pakken består av et nytt direktiv mot skatteomgåelse, en bestemmelse om land-for-land-rapportering i direktivet om administrativt samarbeid på skatteområdet, en melding der medlemslandene oppfordres til å reforhandle sine skatteavtaler i tråd med OECDs oppdaterte mønsteravtale og en strategi for internasjonalt arbeid med «good governance» på skatteområdet, herunder en prosedyre for å listeføre ikke-samarbeidende skattejurisdiksjoner (svarteliste).

Direktivet mot skatteunngåelse

ECOFIN hadde en grundig diskusjon av direktivet mot skatteunngåelse. Til møtet forelå det et kompromissutkast fra det nederlandske formannskapet. Direktivutkastet inneholder i alt seks bestemmelser: en rentebegrensningsregel, CFC-regler, regler om hybride mismatches, en anti-misbruksregel (GAAR), en switch-over-klausul og regler om utflyttings-skatt. De tre første reglene er basert på OECDs anbefalinger fra BEPS-prosjektet. Kommisjonens hensikt er at bestemmelsene skal forhindre de vanligste formene for skattetilpasning, og samlet utgjør de nødvendig minimumsbeskyttelse av det indre marked. Medlemslandene skal kunne fastsette strengere nasjonale regler for bedre å beskytte eget selskapskattfundament.

Med unntak av Slovenia uttalte samtlige medlemsland seg i debatten om direktivforslaget, og nesten alle ga uttrykk for en overordnet støtte til arbeidet mot skatteunngåelse. Åtte land kunne støtte formannskapets kompromisstekst uten ytterligere endringer (Frankrike, Tyskland, Spania, Romania, Finland, Portugal, Slovakia og Nederland). De øvrige landene hadde ønsker om endringer som i ulik grad bar preg av å være nødvendige vilkår for å støtte direktivforslaget. Det må være enstemmighet mellom medlemslandene for at felles EU-regler på skatteområdet skal vedtas. Mange land uttalte at tiden var ikke moden for å komme til politisk enighet, at ønsket om en rask enighet ikke måtte gå på bekostning av kvaliteten i bestemmelsene og at det var behov for mer tid til teknisk arbeid (Irland, Italia, Bulgaria, Tsjekkia, Ungarn, Luxembourg, Litauen).

Svært mange land hadde synspunkter på de foreslåtte CFC-reglene (om beskatning av utenlandsk kontrollerte datterselskaper i lavskatteland). Kommisjonens forslaget innebærer at morselskapet vil beskattes for overskudd i kontrollerte datterselskaper i lavskatteland.

Etter Kommisjonens forslag skal reglene bare komme til anvendelse for datterselskaper i EU/EØS-land dersom datterselskapets driftssted er rent kunstig eller dersom arrangementet ikke er reelt og har som hovedformål å oppnå en skattefordel (wholly artificial). I formannskapets kompromissforslag var dette endret, slik at CFC-reglene skulle virke mer symmetrisk innenfor og utenfor EU. Medlemslandene var delte i synet på dette. Seks land uttalte at de støttet formannskapets forslag (Italia, Danmark, Østerrike, Finland, Hellas og Portugal), mens åtte land støttet Kommisjonens opprinnelige forslag (Irland, Bulgaria, Ungarn, Luxembourg, Malta, Romania, Latvia og Estland). Irland hevdet at formannskapets forslag ikke ville være i overensstemmelse med rettspraksis fra EU-domstolen, noe som ble avvist både av formannskapet og Kommisjonen i debatten. Formannskapets kompromissforslag inneholdt vilkårene som til sammen utgjør begrepet «wholly artificial», ble det sagt. Luxembourg og Irland uttalte at de ikke kunne akseptere bevisbyrden for substans var lagt på skattyter i formannskapets kompromissforslag.

Irland, Ungarn og Belgia mente i tillegg at CFC-reglene var problematiske fordi de implisitt griper inn i medlemslandenes rett til å fastsette eget skattenivå. Dette skjer ved at definisjonen av lavskatteland er knyttet til den effektive skattesats i landet relativt til den effektive skattesatsen i medlemslandet der morselskapet er lokalisert. Etter Kommisjonens forslag har man å gjøre med et lavskatteland når dette forholdstallet er lavere enn 0,4, mens det i kompromissforslaget opereres med et forholdstall på 0,5.

Flere medlemsland tok opp switch-over-klausulen i sine innlegg. Klausulen skal forhindre at ubeskattet og lavt beskattet inntekt fra datterselskaper i tredjeland skal strømme inn i EU. I slike tilfeller vil klausulen overføre beskatningsretten til mottakerlandet. I formannskapets kompromissforslag var det gjort enkelte endringer som begrenset omfanget av klausulen. I debatten i ECOFIN pekte flere medlemsland på at switch over-klausulen ville være et nyttig supplement til CFC-reglene og ønsket å beholde klausulen i det endelige direktivet (Tsjekkia, Danmark, Kroatia, Hellas, Portugal, Romania, Østerrike, Finland, Estland). Sverige og Latvia uttalte derimot at de ikke kunne gi sin tilslutning til direktivet hvis ikke klausulen ble tatt ut. Særlig etterlyste Sverige en konsekvensanalyse av klausulen, og det ble stilt spørsmål om tilleggsverdien av klausulen. Polen foreslo at klausulen ble utformet som en anbefaling i stedet for å være obligatorisk, som foreslått av Kommisjonen.

Også forslaget til regler om hybride mismatches ble diskutert. Disse reglene skal nøytralisere virkningene av ulik skattemessig klassifisering av enheter eller finansielle instrumenter i nasjonal lovgivning. Ulik klassifisering kan føre til at det gis doble fradrag eller at det oppnås dobbel skattefrihet på inntekt. Formannskapetets kompromissforslag lå nærmere BEPS-anbefalingen enn Kommisjonens opprinnelige forslag. I kompromissforslaget skal ikke kildelandet gi fradrag dersom fradrag er gitt i et annet EU-land. Imidlertid er det ikke foreslått at reglene om hybride mismatches skal gjelde utenfor EU. Irland, Storbritannia, Malta og Italia påpekte i debatten at det var uheldig at reglene ikke også gjaldt overfor tredjeland.

Kommisjonens forslag til rentebegrensningsregel innebærer at netto finansieringsutgifter skal være fradragsberettiget opp til et beløp tilsvarende 30 pst. av EBITDA (Earnings Before Interest, Tax, Depreciation and Amortisations). Likevel skal netto finansieringsutgifter opp til 1 mill. euro alltid skal være fradragsberettiget. Dette beløpet var i formannskapetets kompromissforslag økt til 3 mill. euro. Kompromissforslaget inneholdt også enkelte andre endringer, bl.a. at rentefradragsbegrensningen kan gjøres opp på konsernnivå. I tillegg har formannskapet foreslått at rentebegrensningsregelen ikke skal gjelde for lån tatt opp før 22. mai 2016 – omtalt som «grandfathering». Belgia uttrykte generell skepsis mot rentebegrensningsregelen og viste til at den kunne føre til reduserte investeringer i Europa. Østerrike uttalte derimot at formannskapetets kompromissforslag hadde vannet ut rentebegrensningsregelen i den grad at den ikke lenger ville være et effektivt tiltak mot overskuddsflytting. Også Hellas var skeptisk til kompromissforslagets bestemmelse om «grandfathering», men uttalte at de likevel kunne støtte forslaget for å få på plass en avtale.

Den nederlandske finansministeren, Jeroen Dijsselbloem, oppsummerte og sa at han ønsket å forlate møtet med en politisk enighet om direktivet. Formannskapet hadde derfor under møtet arbeidet med et nytt kompromissforslag som balanserte medlemslandenes syn slik de var kommet frem under debatten. De store uenighetspunktene skulle håndteres ved:

- En politisk forpliktende rådskonklusjon om at reglene om hybride mismatches også skal gjøres gjeldende overfor tredjeland.
- Switch-over-klausulen tas ut av direktivet, med den begrunnelse at tilleggsverdien av bestemmelsen er lav dersom de øvrige reglene er stramme.
- Det tas inn en uttalelse om at CFC-reglene ikke har til hensikt å regulere medlemsstatenes skattenivå i direktivets fortale eller i en egen rådskonklusjon. Det nederlandske formannskapet fastholder imidlertid at effektive CFC-regler forutsetter bruk av et forholdstall basert på skattenivå.
- Bevisbyrden knyttet til substans i CFC-reglene flyttes til ligningsmyndighetene, men det forutsettes at skattyter må legge fram dokumentasjon etterspurt av ligningsmyndighetene.
- En presisering av formannskapetets forslag til CFC-reglenes anvendelse innenfor EU som tok hensyn at mange land ønsket å videreføre det etablerte «wholly artificial» (ikke nærmere presisert).

Til tross for formannskapetets innsats for å komme fram til en enighet om direktivutkastet, ble det besluttet å utsette behandlingen til ECOFIN-møtet i juni. Det ble imidlertid presisert at det videre arbeidet med direktivet skulle skje innenfor formannskapetets nye kompromissforslag.

Land-for-land-rapportering til ligningsmyndigheter

I tråd med den politiske enigheten oppnådd 8. mars, vedtok ECOFIN uten diskusjon [bestemmelsen i direktivet om administrativt samarbeid](#) om land-for-land-rapportering (se nærmere omtale i [Økonominytt i mars](#)). Bestemmelsen om land-for-land-rapportering innebærer at store multinasjonale selskaper må utarbeide en rapport til ligningsmyndighetene om bl.a. betalt og beregnet selskapskatt, samlet omsetning, overskudd før skatt og tilbakeholdt overskudd. Opplysningene skal gis hvert år og separat for hvert land hvor selskapet har aktivitet, og

opplysningene skal utveksles automatisk mellom ligningsmyndigheter i ulike land. Rapporteringsplikten som EU nå innfører i direktivet om administrativt samarbeid, er i hovedsak i overensstemmelse med OECDs anbefalinger fra BEPS-prosjektet (BEPS-tiltak 13).

Forholdet til tredjeland på skatteområdet

ECOFIN vedtok også uten diskusjon [rådskonklusjoner](#) om forholdet til tredjeland, dvs. om den strategien for internasjonalt arbeid og tiltak for å hindre misbruk av skatteavtaler. I rådskonklusjonene framgår det enighet om opprettelsen av en felles liste i EU over ikke-samarbeidende skattejurisdiksjoner (svarteliste), men det understrekes behovet for tett samarbeid med OECD i fastsettelsen av kriteriene for listeføring. Kriteriene skal være basert på internasjonale standarder. Imidlertid inviteres Code of conduct gruppen til å vurdere et ytterligere kriterium knyttet til fravær av skadelige skatteregimer, og ev. ytterligere kriterier knyttet til oppfyllelse av BEPS-anbefalinger. Basert på en første gjennomgang fra Kommisjonen, skal Code of conduct-gruppen starte arbeidet med listen innen september 2016. Listen skal legges frem for Rådet i løpet av 2017. Når det gjelder de øvrige elementene i den internasjonale strategien, fremgår det i rådskonklusjonene at ECOFIN er positive til arbeidet med å utvikle en felles standard for utveksling av informasjon om reelt eierskap. Videre inviteres Kommisjonen til å vurdere bestemmelser om obligatorisk åpenhet om skatteplanleggingsstrategier for skatterådgivere, jf. BEPS-tiltak 12. Viktigheten av bistand på skatteområdet til utviklingsland for å øke deres skatteinntekter understrekes også i rådskonklusjonene.

I rådskonklusjonen noterer ECOFIN seg Kommisjonens anbefaling om at reforhandler sine skatteavtaler i tråd med OECDs nye mønsteravtale. ECOFIN understreker behovet for tiltak mot dobbel ikke-beskatning gjennom bilaterale skatteavtaler, ønsker velkommen at medlemsland inkluderer en «Principal Purpose Test» (PPT) og OECDs definisjon av fast driftssted (Permanent Establishment) i sine skatteavtaler, men anerkjenner at bilaterale skatteavtaler er et nasjonalt anliggende for medlemslandene.

Merverdiavgift – handlingsplan og minstesats

På grunnlag av Kommisjonens handlingsplan om merverdiavgift fra 7. april 2016, trakk ECOFIN rådskonklusjoner om merverdiavgift og tiltak mot svindel. Rådskonklusjonene skal danne grunnlag for Kommisjonens videre arbeid med merverdiavgift. Handlingsplanen ble omtalt i [Økonominytt fra mai](#). En revisjonsrapport fra Court of Auditors ble også drøftet.

I [rådskonklusjonene](#) støtter ECOFIN opp om økt myndighetssamarbeid om merverdiavgift mellom landene for å stoppe svindel. Videre understrekes det at nye tiltak skal utgjøre effektive tillegg til eksisterende instrumenter, og at det må garanteres høy standard på beskyttelse av data som utveksles mellom land. Kommisjonen skal etter planen legge fram lovforslag i løpet av 2017, og i rådskonklusjonene inviteres Kommisjonen å åpne for at medlemslandene kan benytte seg av Transaction Network Analysis, som ble diskutert på det uformelle ECOFIN-møtet i april.

ECOFIN er i rådskonklusjonene positive til Kommisjonens planer om å forenkle merverdiavgiftsreglene og redusere etterlevelseskostnadene. Særlig er ECOFIN opptatt av forholdene for elektronisk handel og av mikrobedrifter og SMB. Imidlertid må ikke forenkling av regelverket øke mulighetene for misbruk og svindel med merverdiavgiftssystemet, uttales det.

Når det gjelder det «endelige merverdiavgiftssystemet» stadfester ECOFIN at reglene skal være basert på destinasjonsprinsippet også for grensekryssende transaksjoner mellom næringsdrivende (B2B). I dag gjelder destinasjonsprinsippet bare for grensekryssende transaksjoner fra næringsdrivende til forbrukere (B2C). Det vises imidlertid til at dette allerede er slått fast i en rådskonklusjon fra 15. mai 2012.

ECOFIN er positive til oppmykning av medlemslandenes mulighet til å differensiere satsene i merverdiavgiften. Kommisjonen inviteres til å analysere konsekvensene av økt fleksibilitet, men ECOFIN understreker at reglene må være tilstrekkelig harmonisert slik at de ikke er konkurranseskadende, øker kostnadene for næringslivet eller har negative effekter på det indre marked

funksjonsevne. Videre ønsker ECOFIN at Kommisjonen skal integrere merverdiavgiftsmessig behandling av elektroniske publikasjoner i sine analyser og sitt arbeid med lovgivning. Avslutningsvis bes det om at det i tråd med konklusjonene fra DER i mars 2016, legges frem et lovforslag som gjør det mulig for medlemslandene å sette nullsats for hygieneartikler for kvinner.

ECOFIN vedtok 25. mai 2016 et [direktiv om minimumssats](#) i merverdiavgiften. Den generelle satsen i medlemslandenes merverdiavgiftssystemer kan ikke være lavere enn minstesatsen. I påvente av Kommisjonens arbeid med det «endelige merverdiavgiftssystemet», ble et minimumsnivået på 15 pst. videreført i to år, dvs. fra 1. januar 2016 til 31. desember 2017. Minstesatsen er begrunnet med at store avvik mellom medlemsstatenes satser i merverdiavgiften kan føre til strukturell ubalanse og virke konkurransevridende.

Gjennomføring av bankunionen

Dette har vært et fast punkt på ECOFINs dagsorden siden i fjor høst.

Et tilstrekkelig antall deltakere i bankunionen hadde per 30. november 2015 ratifisert den mellomstatlige avtalen (IGA) om det felles krisehåndteringsfondet (SRF) slik at bankunionens andre fase med *krisehåndteringsmyndigheten (SRM) kunne etableres fra 1.1.2016*. Fra samme tidspunkt erstattet SRF de nasjonale krisehåndteringsfondene iht. krisehåndteringsdirektivet for banker (BRRD).

Status for gjennomføringen tiltak knyttet til krisehåndtering i bankunionen var per 11. mai:

Ratifikasjon av IGA med frist 30.11.2015: 19 av de 19 deltakerne (eurolandene) i bankunionen har deponert ratifikasjonsinstrumentene. I tillegg har Ungarn ratifisert, mens Tsjekia er i ferd med å gjøre dette.

Overføring av beløp til SRF, som i 2015 er samlet inn fra nasjonale banker iht. krisehåndteringsdirektivet (BRRD), er tilnærmet ferdig. Det er nå 4,3 milliarder euro i SRF.

Åtte av de 19 deltakerlandene i bankunionen har underskrevet avtale om lånefasilitet for brofinansiering (individuelle kredittlinjer (kassakreditt) fra hvert enkelt deltakerland til vedkommende lands andel i SRF) av SRF i oppbygingsperioden 2015-24.

Status for gjennomføringen av felles regelverk for å styrke banksektoren (single rulebook) i samtlige EU-land (og med EØS-relevans) er som følger:

BRRD med frist 31.12.2014: 25 av 28 medlemsland har implementert direktivet fullt ut, mens de resterende tre har gjort dette delvis.

Innskuddsgarantidirektivet (som skal sikre alle innskudd på inntil 100 000 euro) med frist 3.7.2015: 25 av 28 medlemsland har implementert direktivet, mens to har delvis gjort det.

I ECOFIN-møtet ga Kommisjonen en kort orientering om status i gjennomføringen i medlemslandene. Alle unntatt ett medlemsland som ikke fullt ut har gjennomført krisehåndterings- og innskuddsgarantidirektivene, vil ha disse på plass innen midten av juni.

Formann Dijsselbloem orienterte også om arbeidet i Rådets ad hoc-gruppe for behandling av Kommisjonens forslag om en gradvis innføring av en *felles banksikringsfond (EDIS)* for bankunionen. På grunnlag av arbeidet i gruppen vil formannskapet i juni presentere et veikart (roadmap) for behandlingen av gjenstående spørsmål i bankunionen, herunder rekkefølgen. Dette omfatter blant annet EDIS, felles offentlig sikkerhetsnett (back stop) mot bankkriser, øke kvaliteten på standardene i kapitaldekningsregelverket. I veikartet vil Nederland søke å presentere et balansert opplegg for arbeidet i årene fremover, som vil ivareta de ulike medlemslandenes interesser.

Det europeiske semester – makroøkonomiske ubalanser og gjennomføringen av de landspesifikke anbefalingene for den økonomiske politikken

Kommisjonen la frem rapporter om ovennevnte 8. mars med en senere oppdatering for å inkludere Kypros.

I varslingsrapporten om mulige *makroøkonomiske ubalanser*, som ble lagt frem ved starten av det europeiske semester i november 2015, plukket Kommisjonen ut 18 EU-land for nærmere analyse. Kypros har også blitt vurdert etter at landets økonomiske tilpasningsprogram ble avsluttet i mars («programland» vurderes ikke).

Dybdeanalysene viser at 13 av de 18 landene i varslingsrapporten vurderes å ha makroubalanser.

Resultatene er som følger:

- Seks land (Bulgaria, Frankrike, Italia, Kroatia, Kypros og Portugal) vurderes å ha uforholdsmessig store ubalanser. Disse landene vil i tiden fremover bli gjenstand for særlig overvåking tilpasset graden og typen ubalanse. Den særskilte prosedyren mot land med uforholdsmessige store ubalanser blir imidlertid ikke iverksatt.
Frankrike og Italia er plassert i denne kategorien som følge av høy offentlig gjeld, svak produktivitetsutvikling og svekket konkurranseevne. Spania er der pga. høy offentlig og privat gjeld til innland og utland, samt høy arbeidsledighet.
- Syv land (Finland, Irland, Nederland, Slovenia, Spania, Sverige og Tyskland) har ubalanser, men disse vurderes ikke å være uforholdsmessig store. Disse vil også bli gjenstand for overvåking som er tilpasset graden og typen ubalanse.
Tysklands ubalanse skyldes høyt vedvarende overskudd på driftsbalansen, som reflekterer lavt innenlandsk investeringsnivå med lav vekstevne som resultat. Sverige på sin side har havnet i denne kategorien pga. høy og voksende husholdningsgjeld knyttet til høye og stigende boligpriser.
- Estland og Østerrike, som ble gjenstand for dybdeanalyse for første gang i år, blir ikke vurdert å ha ubalanse.
- Belgia, Luxembourg, Romania og Storbritannia, som tidligere har hatt ubalanser, vurderes å ikke ha det lenger.

Danmark, Latvia, Litauen, Luxembourg, Malta, Polen, Slovakia og Tsjekia ble allerede i varslingsrapporten vurdert å ikke ha nevneverdige makroøkonomiske ubalanser. Kommisjonen har derfor ikke gjennomført dybdeanalyse for disse.

Kommisjonen konkluderer med at det er gjort fremskritt i *oppfølgingen av landspesifikke anbefalinger*, som formelt ble vedtatt i juli 2015. Resultatene er som følger:

- 1 pst. av anbefalingene er fullt implementert.
- For 7 pst. av anbefalingene er det gjort «betydelige fremskritt».
- For 40 pst. av anbefalingene er det gjort «noen fremskritt».
- For 38 pst. av anbefalingen er det gjort «begrensede fremskritt».
- 14 pst. av anbefalingen er ikke implementert.

Gjennomføringsgraden er generelt lav og varierer mellom land og politikkområder.

I ECOFINs konklusjoner fra møtet sier finansministrene seg enige i Kommisjonens vurderinger om at 13 land har *makroøkonomiske ubalanser* av ulik grad, og at ubalansene er alvorlige i seks av landene. Ministrene trekker videre frem at medlemslandene har gjort fremskritt i å korrigere de eksterne og interne ubalansene, men understreker samtidig at det er betydelig risiko i enkeltland. Store driftsbalanseunderskudd overfor utlandet i en del land forut for finanskrisen i 2008-09 er betydelig redusert eller snudd til overskudd, men flere land er sårbare som følge av fortsatt høy utenlandsgjeld. I rådskonklusjonene trekkes også frem at høy offentlig og privat gjeld fortsatt er en utfordring i mange land i lys av lav inflasjon og relativt lav økonomisk vekst.

Strukturreformer er nødvendige i samtlige EU-land, og særlig i land med makroøkonomiske ubalanser som kan virke negativt inn på stabiliteten i euroområdet. Til tross for merkbare fremdrift i arbeidet med strukturreformer, er ytterligere reformer nødvendige for å øke vekstpotensialet og bringe ned den høye arbeidsledigheten, særlig blant ungdom og langtidsledige.

ECOFINs konklusjoner om *gjennomføringen av landspesifikke anbefalinger for den økonomiske politikken* peker på at omleggingen til mer målrettede anbefalinger har bidratt til å fokusere på de mest presserende utfordringene, men trekker samtidig frem at det i kun få tilfeller er gjort betydelige fremskritt. Rådet understreker behovet for ytterligere strukturreformer i tjeneste-, produkt- og arbeidsmarkedet for å styrke det økonomiske oppsvinget og vekstpotensialet, legge til rette for økte investeringer og styrke det indre markedet.

I konklusjonene fremheves også at det er et presserende behov for å bedre investeringsklimaet for å øke private investeringer og sikre høy kvalitet på offentlige investeringer. Betydelig innsats er nødvendig i medlemslandene for å redusere reguleringer og administrative byrder.

Fremskrittene i arbeidsmarkedet ønskes velkommen. Ytterligere strukturreformer og aktiv arbeidsmarkedspolitikk er nødvendig for å styrke sysselsettingen. Videre er det fortsatt potensiale for å redusere skatt på arbeid, og enkelte land må bedre integreringen av immigranter i arbeidsmarkedet.

Underskuddprosedyrene mot Spania og Portugal

Under den uformelle frokosten hadde ECOFIN en diskusjon om Kommisjonens anbefalinger om å gi Spania (til 2017) og Portugal (til 2016) ett års utsettelse med å bringe budsjettunderskuddet under Stabilitets- og vekstpaktens terskelverdi på 3 pst. av BNP. Flere finansministre, særlig Tysklands Schäuble, uttrykte bekymring for at dette har svekker tilliten til pakten ytterligere. Parlamentsvalg i Spania i slutten av juni er ingen unnskyldning for unnfalighet fra Kommissjons side.

Merknad

Forut for Kommisjonens anbefalinger 18. mai om å forlenge fristen i underskuddprosedyren mot Spania og Portugal lovet Spanias fungerende statsminister Rajoy at han ville gjennomføre budsjettkonsolidering i andre halvår dersom han blir gjenvalgt.

Kommisjonens anbefalinger vil bli formelt behandlet i ECOFIN 17. juni. Det er grunn til å tro at anbefalingen blir vedtatt ettersom det kreves kvalifisert flertall for å avvise disse (Reversed Qualified Majority Voting – RQMV).

Kommisjonen vil ventelig fremme forslag om sanksjoner mot de to landene for brudd på Stabilitets- og vekstpakten i begynnelsen av juli.

Konjunkturutvikling

BNP-vekst

[Sesongjustert bruttonasjonalprodukt](#) steg iht. et tidligestimat med 0,5 pst. i både EU28 og euroområdet fra fjerde kvartal 2015 til 1. kvartal 2016. Dette er en økning i veksttakten fra kvartalet før, særlig for euroområdet. Sammenlignet med første kvartal i fjor, har BNP steget med 1,5 pst. i euroområdet og 1,7 i EU28.

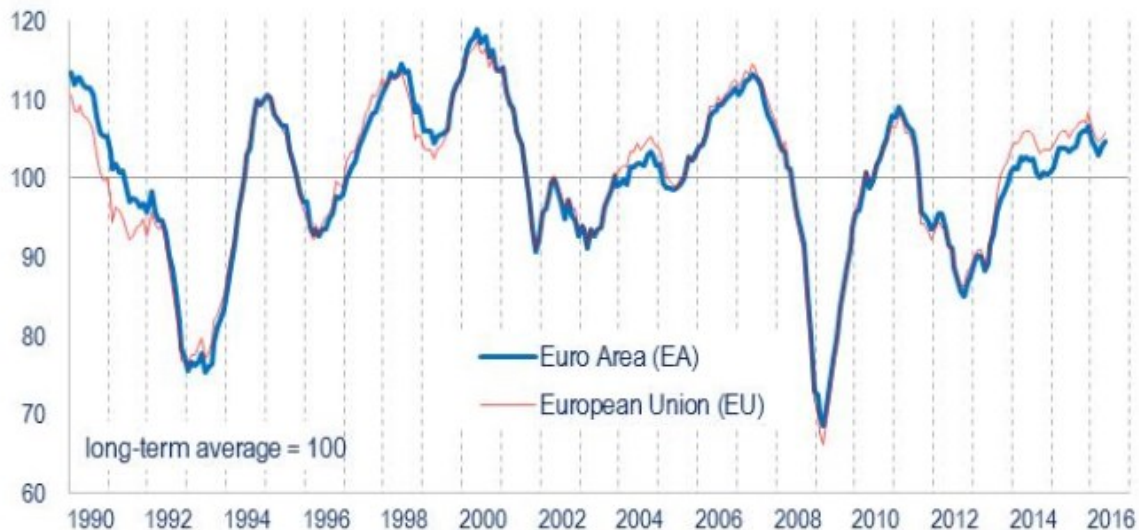
Blant de store eurolandene var kvartalsveksten sterkest i Spania (0,8 pst.), fulgt av Tyskland (0,7 pst.), Frankrike (0,4 pst.) og Italia (0,3 pst.), mens Storbritannias vekst var 0,4 pst. Fra første kvartal 2015 var BNP-veksten i Spania 3,4 pst., Storbritannia 2,1 pst, mens de største eurolandene lå på 1-1 ½ pst. med Tyskland høyest og Italia lavest.

Tillit blant bedrifter og forbrukere

Etter markert fall i første kvartal har [Kommisjonens brede tillitsindikator](#) (Economic Sentiment Indicator – ESI) tatt seg noe opp igjen de siste par månedene. Tilliten i EU samlet var i mai 5,7 pst.

over gjennomsnittet for de siste 25 årene, mens euroområdet ligger 4,7 pst. over. Indikatoren for begge aggregater ble i første rekke trukket opp av tilliten i husholdningssektoren, detaljhandelen og bygg & anlegg, mens tjenestesektoren trakk ned.

ESI økte særlig i Frankrike og Storbritannia, men også i Tyskland og Nederland. Polen hadde betydelig nedgang, mens Sveriges og Spanias reduksjon var noe mer beskjeden.

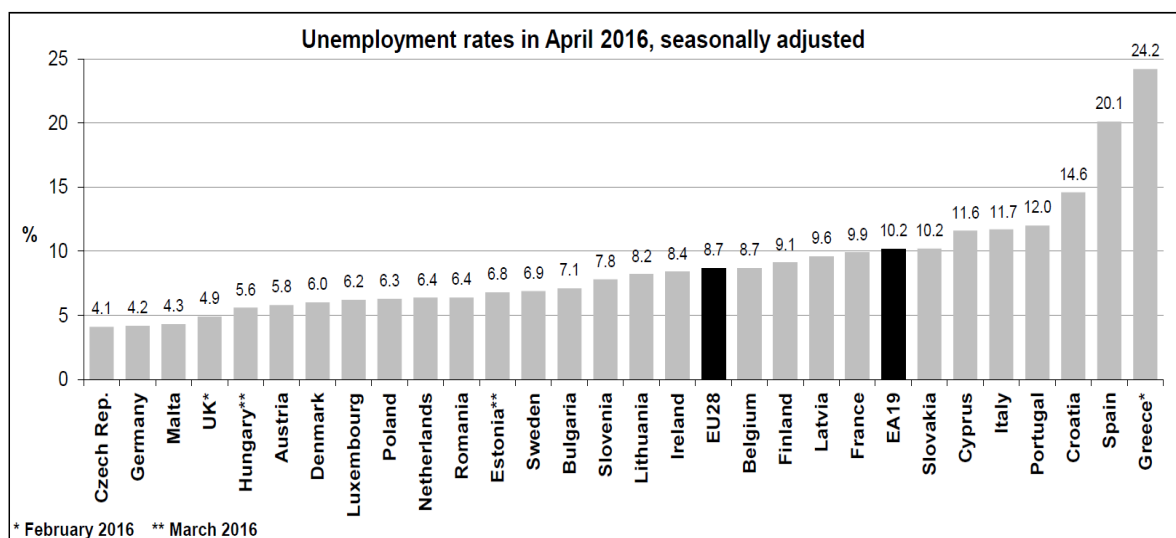
Kilde: Europakommisjonen

Arbeidsledighet

I april 2016 var den sesongjusterte [arbeidsledigheten](#) i euroområdet 10,2 pst., uendret fra mars, men ned fra 11,0 pst. i april 2015. Dette er det laveste nivået siden august 2011. For EU samlet var nivået 8,7 pst., som er ned 0,1 prosentpoeng fra måneden før. Dette er den laveste målingen siden april 2009 og under nivået fra de første fem årene av dette århundret.

Den siste tolv månedersperioden er arbeidsledigheten i EU28 redusert med 2,1 millioner personer, herav 1,3 millioner i eurosone. Ifølge Eurostat var det i april fortsatt 21,2 millioner arbeidsledige i EU.

Arbeidsledigheten er lavest i Tsjekkia med 4,1 pst., fulgt av Tyskland med 4,2, Malta med 4,3 pst. og Storbritannia med 4,9 pst. (februar). Hellas og Spania ligger fortsatt høyest med henholdsvis 24,2 (februar) og 20,1 pst. Sammenlignet med situasjonen for ett år siden har arbeidsledigheten falt i 25 land, holdt seg uendret i ett og økt marginalt i to land (Estland og Latvia). Den største reduksjonen det siste året er registrert i Kypros (fra 15,7 til 11,6 pst.), Bulgaria (fra 10,0 til 7,1 pst.) og Spania (fra 22,7 til 20,1 pst.).

Kilde: Eurostat

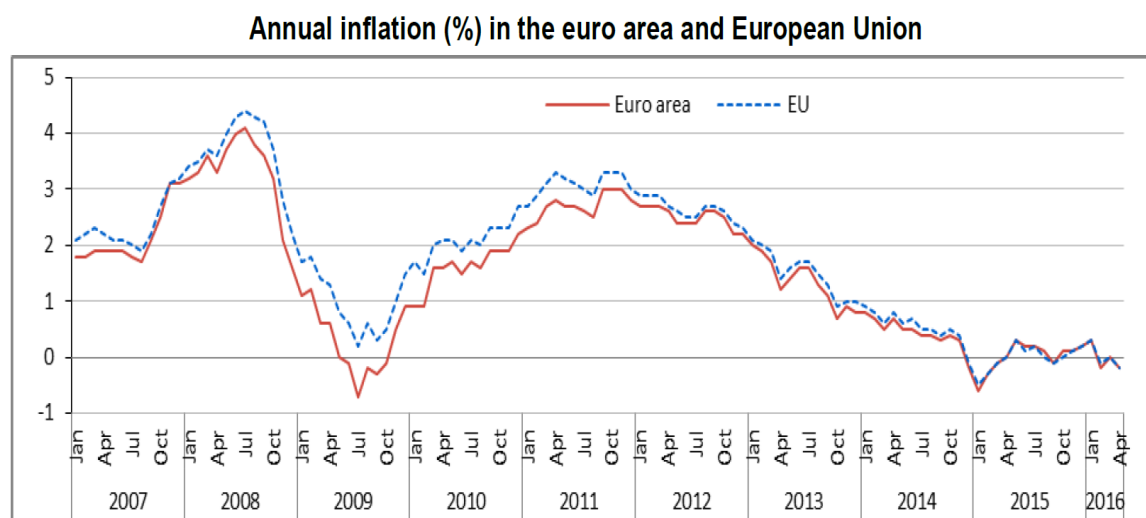
Ungdomsledigheten er – i likhet med den generelle arbeidsledigheten – redusert det siste året, men er fremdeles høy i EU (ned fra 20,7 pst. i april i fjor til 18,8 pst. nå). Nivået er enda høyere i euroområdet - ned fra 22,5 til 21,1 pst. i løpet av det siste året. Tyskland ligger klart lavest med 7,0 pst. I motsatt ende ligger Hellas, Spania og Kroatia med 40-50 pst. Ungdomsledigheten i Spania har falt med nær 5 prosentenheter det siste året.

Prisstigning

[Den årlige prisstigningen](#) (KPI – konsumprisindeksen) falt fra 0,0 i mars til -0,2 pst. i april 2016 i både EU samlet og euroområdet. Uten energi steg KPI med 0,7 pst. i euroområdet. Dette er ned fra om lag 1,0 pst. det siste halvåret.

Prisstigningen varierer betydelig mellom land. KPI i Romania, Bulgaria og Kypros falt i april med mer enn 2 pst. Alle de fire største eurolandene hadde negativ prisvekst. Belgia med 1,5 pst. og Sverige med 1,0 pst. hadde høyest prisstigning.

Etter at KPI lå over Den europeiske sentralbankens prismål om tett på 2 pst., har den avtatt til å ligge på +/- null det siste halvannet året som følge av oljeprisfallet. Se figur under.

Kilde: Eurostat

Et [tidligestimat for euroområdet](#) viser et prisfall i mai på 0,1 pst. fra tilsvarende periode året før, dvs. en ørliten oppgang fra april. KPI utenom energi gikk økte til 0,8 pst., mens energiprisene falt med 8 pst. fra mai 2015.